

تعمیر و بازسازی گناه پیش از گناه بزرگ (ص) و اهل بیت (علیهم السلام)

● مقدمه

در قرآن کریم ماه مبارک رمضان اینگونه مطرح گردیده است (شهر رمضان الذی انزل فیہ القرآن هدی للناس و بیّنات من الہدی والفرقان)^۱ از میان ماه های سال قمری فقط از ماه رمضان در قرآن نامبرده شده است. رمضان اسمی از اسماء الہی است. و نباید به تنهایی و بدون شهر که به معنای ماه است ذکر شود. روایات متعددی از پیامبر اعظم حضرت محمد بن عبدالله (صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم) در زمیثہ نہی از گفتن رمضان به تنهایی وارد شده است. از جمله حضرت امام باقر (علیہ السلام) از پدران گرامی خود و آنها از قول حضرت رسول اکرم (ص) فرموده اند: «لاتقولوا هذا رمضان و لانه رمضان و لاجاء رمضان» نگوئید این رمضان است، نگوئید رمضان رفت و رمضان آمد زیرا رمضان اسمی از اسماء الہی است کہ نمی آید و نمی رود بلکه بگوئید ماه رمضان،

پس ماه را در تلفظ به اسم اضافه کنید که اسم رمضان اسم الله است و گفتن رمضان به تنهایی بدون اضافه کلمه شهر (ماه) کفاره دارد و گوینده باید صدقه بدهد و روزه بگیرد. ۲

علاوه بر این دو فضیلت که برای ماه رمضان وارد شده است ماه رمضان دارای فضائل، امتیازات و ویژگیهای فوق العاده فراوانی است که در این مقاله اشاره ای کوتاه به بخشی از این امتیازات و اسما ماه رمضان از منظر پیامبر اعظم (ص) و اهل بیت (علیهم السلام) نموده ایم تا معرفتی پیرامون این ماه عزیز برایمان فراهم آید و همانطور که امام زین العابدین (علیه السلام) معرفت بر این ماه را مُلْتَمَسَانَه از خداوند طلب نموده اند ما هم بگوئیم (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَالْهَمْنَا مَعْرِفَتَهُ فَضْلِهِ وَاجْلَالِ حَرَمِيَّتِهِ) (خدایا بر محمد و آلش درود فرست و شناخت فضائل ماه رمضان و بزرگداشت حرمتش را به ما الهام.

● فضائل و اسامی ماه رمضان

از جمله فضائل و اسما مبارک ماه رمضان که در روایات وارد از رسول الله (ص) و عترت طاهرین آمده است به ترتیب عبارتند از شهرالله؛ شهرالصبر؛ شهرالصیام؛ شهرالمواساء؛ شهرالاسلام؛ شهرالقیام؛ شهرالتوبه؛ شهرالمغفرة؛ شهرالعقوب؛ شهرالعظیم؛ شهرالانابه؛ شهرالطهور؛ شهرالدعوة؛ شهرالبرکه که به طرح اختصار هر کدام می پردازم.

● شهرالله:

پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده اند:

«ماه رمضان ماه خداست. ماهی است که خداوند در آن حسنات و کارهای خوب را

چند برابر ثواب می دهد» ۳

رسول الله (ص) حضرت محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله و سلم) در چند روایت شعبان را ماه خود و رمضان را ماه خدا (شهرالله) نامیده اند. در کلمات حضرات معصومین (علیهم السلام) بارها ماه رمضان (شهرالله) نامیده شده است. ۴

در میان ماه ها، ماه رمضان، شهرالله و ماه خدا نام گرفته است گرچه اجزاء زمان و مکان از نظر معنوی هیچ تفاوتی در ذات با یکدیگر ندارند ولی بواسطه اموری یک

سرزمین همچون کعبه یا مساجد و مشاهد، یا یک زمان همچون ماه رمضان و بویژه ليله القدر، ارزش و اعتبار و اهمیت خاصی پیدا می کند و مبارک می گردد. (شهرالله) زمانی است که برای عبادت قرار گرفته و مردم همه در آن عبادت می کنند، همه آهنگ های عبادت با یکدیگر به آسمان می رود و زمینه ی رشد و تکامل معنوی و تربیت استعدادها و سیر و سلوک و تخلُّق به اخلاق الله بیشتر از هر زمانی فراهم است. درهای آسمان ها به روی انسان ها باز است (شهرالله) ماه برقراری ارتباط بین زمین و آسمان و ملاقات ویژه فرشتگان با انسان کامل است.

● شهرالصبر:

پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده اند:

«هو شهرالصبر و الصبر ثوابه الجنة» ماه رمضان ماه صبر است و پاداش صبر بهشت است.^۵ حضرت علی (ع) می فرمایند: رسول الله (ص) فرمودند: در اسراء و معراج در آسمان ها قصری بزرگ و باشکوه و زیبا دیدم از جبرئیل پرسیدم این قصر از چه کسی است؟ گفت: «هو لمن اطاب الکلام و ادام الصیام و تهجد باللیل و الناس نیام» حضرت رسول (ص) مقصود از جملات را یکی یکی فرمودند و در تفسیر (ادامه الصیام) فرمودند: «کسی که روزه همه ماه رمضان؛ ماه صبر را بگیرد و بدون اینکه حتی یک روز را بخورد و افطار کند به آن قصر زیبا و باشکوه می رسد. ۶»

مولی الموحدین علی ابن ابی طالب (ع) فرمودند «روزه ماه صبر و روزه سه روز در هر ماه زنگارها و غم و اندوه و وسواس را از قلب بیرون می برد. در سخنان حضرات معصومین (علیهم السلام) فراوان ماه رمضان؛ ماه صبر نامیده شده است. ۷»

امام صادق (علیه السلام) در تفسیر آیه ی مبارک (وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَانْهَآ لِكَبِيرِهِ اِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ)^۸ می فرمایند: الصبر هو الصوم و مقصود از صبر روزه است. ۹»

رسول الله (ص) فرموده اند: خدای متعالی در حدیث قدسی می -فرماید: همه اعمال بنی آدم ده برابر تا هفتصد برابر ثواب و پاداش دارد جز صبر که برای من است و من پاداش آن را می دهم، پس ثواب صبر فقط در علم خدا روشن است و مقصود از صبر؛ روزه است.^{۱۰}

● شهرالصیام

پیامبر اعظم حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده‌اند:
(الحمد لله الذی اکرمننا یا ایها الشهر المبارک اللهم فقوتنا علی صیامنا و قیامنا)
حمد و ستایش مخصوص خدائی است که ما را بوسیله تو ای ماه مبارک گرامی داشت
بار خدایا ما را بر روزه و قیام در این ماه نیر و مند بگردان.^{۳۳}

امام علی بن الحسین زین العابدین (علیه السلام) در ادعیه انسان ساز خود ماه
رمضان را (شهرالصیام) خوانده است (اللهم ان هذا شهر رمضان و هذا شهر الصیام)^{۳۴}
بار خدایا این ماه، ماه رمضان و ماه روزه است امام سجاد (ع) همچنین در دعای
مخصوصه ورود به ماه رمضان از این ماه به عنوان (شهرالصیام) یاد نموده‌اند.

صوم و صیام در لغت هر دو مصدر و به معنای امساک و خودداری از فعل است
حال آن فعل کلام و سخن باشد یا خوردن و آشامیدن، یا راه رفتن یا تمتع جنسی و یا هر
فعل دیگر، هیچ فرقی نمی‌کند علامه طباطبائی (ره) در تفسیرالمیزان ذیل ماده صوم
آورده است «چه بسا صوم در معنای لغوی آن کف العمل و امساک و خویشتن داری
و نگهداری خویش باشد از خصوص کارهایی که نفس آدمی به آن گرایش، تمایل، شوق
و علاقه دارد.

صوم و صیام از نظر فقهی عبارت است از خودداری از کارهای معین در زمان
معین با نیت از طلوع فجر تا مغرب شرعی. به تعبیر حضرت امام خمینی (رضوان الله
تعالی علیه) روزه آن است که انسان برای انجام فرمان خداوند عالم از اذان صبح تا
مغرب از چیزهایی که روزه را باطل می‌کند خودداری می‌کند. مهمترین کارها در ماه
رمضان (صیام) روزه است ماه رمضان با روزه شروع می‌شود و با روزه پایان می
پذیرد. ماه صیام پیوند اساسی و عمیق با روزه دارد به گونه ای که در تاریخ اسلام همه
ماه رمضان را به عنوان ماه روزه (صیام) می‌شناسند.

● شهرالمواساة

حضرت رسول اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده‌اند:
(هو شهر المواساة)^{۳۵} یعنی ماه رمضان ماه همدردی است؛ مواسات یاری کردن،
به هم کمک کردن، مساعدت و همراهی نمودن به وسیله مال و ثروت است. ماه همدردی

با پابرهنگان و مستضعفین و محرومین و گرسنگان و تشنگان و فقراء و مساکین و مستمندان و بی بضاعت ها است. همه مردم، ثروتمند و فقیر در گرسنگی و تشنگی مساوی هستند. هیچ کدام در حال روزه چیزی نمی خورند و نمی آشامند و این راهی است برای اینکه عموم مردم بویژه ثروتمندان و اغنیاء درد و رنج گرسنگی و تشنگی پابرهنگان را درک کنند. لمس نمایند و به فکر و یاد آنها بیفتند و شریک غم و غصه آنها شوند و به یاری و مدد آنها بشتابند.

امام جعفر صادق (علیه السلام) در پاسخ سوال هشام بن حکم در ارتباط با فلسفه تشریح روزه فرموده اند: «همانا خدای متعال روزه را واجب کرد تا ثروتمند و فقیر مساوی شوند. زیرا ثروتمند درد گرسنگی را نمی چشد تا به فقیر رحم کند؛ چون بخواهد قدرت بر فراهم کردن آنها را دارد. پس خدای متعال اراده نمود بین انسان ها مساوات برقرار کند به ثروتمند درد گرسنگی را بچشاند تا بر ضعیف و ناتوان رقت آورد و بر گرسنگی رحم کند.»^{۱۳}

پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) در سخنان خویش ماه مبارک رمضان را (ربیع الفقراء) خوانده اند: رمضان شهرالله... و هو ربیع الفقراء ماه رمضان ماه خدا و بهار فقیران است.^{۱۴}

● شهرالاسلام

پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده اند «اگر بندگان مومن ارزش ماه رمضان را بدانند، آرزو می کنند که سراسر سال، رمضان باشد.»^{۱۵}
حضرت امام صادق (ع) در تفسیر آیه ی ایا ایها الذین آمنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین من قبلکم^{۱۶} ای اهل ایمان روزه بر شما واجب شد چنانکه بر آنانکه پیش از شما بودند واجب گردید فرموده اند: «اتما فرض الله صیام شهر رمضان علی الانبیاء دون الامم ففضل به هذه الامه و جعل صیامه فرضاً علی رسول الله و علی امته.

خداوند روزه ماه رمضان را به پیامبران گذشته واجب گردانیده بودند بر امت های گذشته. پس امت اسلام بواسطه روزه ماه رمضان بر امت های گذشته برتری داده شد و وجوب روزه ماه رمضان هم بر رسول الله (ص) و هم بر امت مسلمان آن حضرت قرار گرفت.^{۱۸}

امام چهارم حضرت زین العابدین (علیه السلام) هنگامی که شب اول ماه رمضان

می رسید دعایی می خواندند در بخشی از این دعا آمده است (والحمد لله الذی جعل من تلك السبيل شهره شهر الصيام وشهر الاسلام...) سپاس خدائی را سزاست که ماه خود ماه رمضان، ماه صیام، ماه اسلام... را یکی از راههای احسان قرار داد.^{۱۹} ماه رمضان را ماه اسلام نامیده‌اند چون ماه طاعت و فرمانبرداری و تسلیم، از جهت بسیاری طاعت و بندگی و گسترش یافتن آن است، یا مقصود ماه دین اسلام است به دلیل اینکه واجب شدن روزه از مختصات امت اسلام و از خصوصیات مسلمین است.

● شهرالقیام:

پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد (صلوات الله علیه وآله وسلم) هنگام ورود به ماه رمضان می فرمودند:

«الحمد لله الذی اکرمننا بک ایها الشهر المبارک اللهم فقتونا علی صیامنا و قیامنا»^{۲۰} حمد و ستایش خدائی را سزاست که ما را به وسیله تو ای ماه مبارک، گرامی داشت. بار خدایا پس ما را به روزه و قیام در این ماه نیرومند و توانمند گردان. همچنین ایشان در خطبه ای در فضیلت ماه رمضان فرموده اند:

ای مردم به تحقیق ماهی شما را فراگرفت که در آن ماه شبی است که بهتر از هزار ماه است و این ماه ماه رمضان است (فَرَضَ اللهُ صِيَامَهُ وَجَعَلَ قِيَامَ لَيْلِهِ فِيهِ بِنَطْوَعِ صَلَاةٍ كَمَنْ تَطَوَّعَ بِصَلَاةٍ سَبْعِينَ لَيْلَةً فَيَمَا سِوَاهُ مِنَ الشُّهُورِ) خداوند در این ماه روزه را واجب کرد و ثواب قیام برای نماز مستحبی در شبی از این ماه را به اندازه نماز مستحبی هفتاد شب در غیر این ماه قرار داده است.^{۲۱}

تقاضای توفیق قیام و برپا شدن از سر عشق و تعبد و بندگی در ماه مبارک رمضان دعای همیشگی معصومین (علیهم السّلام) بوده است و شیعیان را هم به سوی چنین دعائی دعوت می کرده‌اند. امام زین العابدین هنگام ورود به ماه مبارک رمضان، این ماه را (شهرالقیام) نامیده‌اند و قیام در این ماه آنقدر ارزشمند و مهم است که امام زین العابدین (ع) در پایان ماه هنگام وداع با آن از خدا می خواهند توفیق قیام در ماه رمضان آینده را نیز به ایشان عنایت کند.

«بار خدایا عمرهای ما را که در پیش است به ماه رمضان آینده برسان و چون ما را به آن ماه رساندی به انجام قیام برای عبادت و بندگی آنگونه که شایسته توست یاریمان

فرما و بر رعایت قیام به اطاعت و فرمانبرداری آنگونه که سزاوار است برسان»^{۳۲}
حضرت سیدالساجدین (علیه السلام) در بخش دیگری از دعای وداع با ماه رمضان فرموده‌اند:

«بار خدایا تو از کارهای برگزیده و واجبات مخصوصه؛ ماه رمضان را قرارداده‌ای و روزه را در آن واجب نمودی و قیام و برپاشدن را در آن ترغیب و تشویق نمودی و شب قدر را که از هزار ماه بهتر است در آن بزرگ گردانیدی.^{۳۳}
علت اینکه در بیان پیامبر اعظم (ص) و حضرات معصومین (علیهم السلام) ماه رمضان (شهرالقیام) نامیده شده است به جهت یکی از این موارد است.

۱- قیام برای اقامه ی نمازهای مستحبی در شب‌های قدر و تهجد و شب زنده داری. در روایات اقامه ی هزار رکعت نماز در شب‌های ماه رمضان وارد شده است.
۲- قیام برای احیاء سحرهای ماه مبارک رمضان و خوردن سحری در روایات متعدد آمده است که عموم مردم در دل شب برای تصمیم بر روزه و اجابت دعوت حق قیام کرده و برمی خیزند.

۳- قیام برای مبارزه با نفس و وسوسه های شیطانی و حرکت در طریق سیر و سلوک معنوی و خودسازی که مناسب‌ترین راه برکشاندن انسان به سوی مبارزات مخلصانه و فعالیت های سیاسی اجتماعی برای خدا و در راه خداست.

● شهرالتوبه:

پیامبر رحمت حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی (صلی الله علیه و اله و سلم) می فرمایند: (ماه رمضان، ماه خدا و ماه توبه است)^{۳۴}
رسول الله (ص) در سخن دیگری فرموده اند (والله تعالی یقال الشهر کله هل من تائب فیتاب علیه؟ خدای متعال در سراسر ماه رمضان می گوید آیا توبه کننده‌ای هست که توبه او پذیرفته شود؟)^{۳۵}

حضرت سید ساجدین علی بن الحسین (علیه السلام) در دعای هر روز ماه رمضان فرموده‌اند: (اللهم ان هذا شهر رمضان . . . و هذا شهر التوبه) بار خدایا این ماه رمضان . . . و ماه توبه است)^{۳۶}

ماه رمضان، ماه توبه، است. گرچه همیشه راه توبه به سوی پروردگار باز است اما ماه رمضان بهار توبه است. در این ماه زمینه ی پذیرش و قبولی آن بیشتر فراهم

ست و مناسب‌ترین زمان برای محاسبه توبه و جبران است.

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) در فضیلت ماه مبارک رمضان فرموده اند:

(شهر رمضان شهر الله عزّ و جَلّ ... وَ هُوَ شَهْرُ الْمَغْفِرَةِ) ماه رمضان ماه خدا و ماه مغفرت است.^{۲۷}

رسول الله (ص) در ارتباط با (شهرالمغفره) فرموده اند: (خدای متعال در سراسر ماه رمضان می - فرماید: «هل من مستغفر ضعفر له؟) آیا استغفارکننده‌ای هست تا گناهان او آمرزیده شود نبخشد او را و به مغفرت برسد.^{۲۸} رسول الله فرموده‌اند (کسی که ماه رمضان از او بگذرد و آمرزیده نشود پس خداوند نبخشد او را).^{۲۹}

خاتم رسولان الهی در دیگر سخن فرموده‌اند: (الملائكة يستغفرون لهم فی لیلهم و نهارهم) فرشتگان الهی روز و شب برای روزه داران در ماه رمضان طلب آمرزش می کنند.^{۳۰}

امیرالمومنین حضرت علی (علیه السلام) در باب (شهرالمغفره) فرموده‌اند: (علیکم فی شهر رمضان بکثرة الاستغفار و الدعا فیدفع عنکم به البلاء و اما الاستغفار فتمحی به ذنوبکم) در ماه رمضان زیاد استغفار و دعا کنید که دعا بلا را از شما دفع می کند و استغفار گناهان شما را محو می کند.^{۳۱}

امام علی بن الحسین (علیه السلام) در ارتباط با ماه رمضان فرموده اند: (هذا شهر المغفره) ماه رمضان ماه مغفرت است.^{۳۲}

غفران و مغفرت این است که انسان از عذاب و عقاب مصونیت پیدا کند. خدای متعال از سر تقصیرات او درگذرد، گناه او را بیامرزد و استغفار یعنی طلب و تقاضای عفو و آمرزش از پروردگار با گفتار و کردار صالح. پس ماه رمضان ماه آمرزش گناهان و رهایی از عذاب و عقاب آن و نجات از آثار و پیامدهای گوناگون آن است و سزاوار است هر انسانی از این فرصت طلایی استفاده کند و شایستگی غفران و مغفرت را پیدا کند.

● شهر العتق:

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) در اهمیت ماه رمضان فرموده اند: (شهر رمضان شهرالله عزّ و جَلّ ... وَ هُوَ شَهْرُ الْعِتْقِ مِنَ النَّارِ . ماه رمضان ماه

خداست و ماه آزادی از آتش است.^{۳۳}

پیامبر رحمت در رابطه با فلسفه نام گذاری ماه رمضان به ماه آزادی از آتش می فرمایند (سُمِّيَ شهر رمضان شهر العتق لان الله في كل يوم و ليلة ستماء عتيق و في آخره مثل ما اعتق فيما مضى) ماه رمضان را شهر العتق نامیده اند. چون در هر شب و روز این ماه، ششصد بنده آزاد شده از آتش است و در آخر. آن هم مثل آنچه در گذشته آزاد نموده است آزاد می کند.^{۳۴}

پیامبر اکرم (ص) در سخن دیگر می فرمایند او من صام شهر رمضان اعتق من النار) کسیکه ماه رمضان را روزه بگیرد از آتش جهنم آزاد می شود^{۳۵} و همچنین فرموده اند: (الله عز و جل عتقا، عند كل قطر رجال و نساء) برای خداوند در هنگام هر افطاری در ماه رمضان آزادشدگانی است از مردان و زنان. حضرت علی بن الحسین (ع) نیز در دعائی که در هر روز ماه رمضان می خوانند این ماه را شهر العتق من النار نامیده اند.^{۳۶}

● شهر العظیم:

رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) در آخرین روز ماه شعبان، برای مردم خطبه ای ایراد کرد و فرمودند: (ایها الناس، قد اظلکم شهر عظیم) ای مردم ماه بزرگی بر شما سایه افکنده است.^{۳۷}

پیامبر اکرم در رابطه با فلسفه نام گذاری ماه رمضان به ماه عظیم فرموده اند رمضان . . . و هو سیّد الشهور) رمضان سرور همه ماههاست. شهر هو عند الله افضل الشهور و آیامه افضل الايام و لیلیه افضل اللیالی و ساعاته افضل الساعات . . .^{۳۸}

این ماه نزد خدا بهترین ماه است. روزهایش بهترین روزها و شبهایش بهترین شب ها و ساعات هایش بهترین ساعات است. حضرت علی بن الحسین (ع) در دعای وداع با ماه رمضان اینگونه می فرماید: بدرود ای بزرگترین ماه خدا و ای عید اولیای خدا. . . بدرود ای گرمی ترین اوقاتی که با ما همراه بودی . . .^{۳۹}

پیامبر اعظم در خطبه شعبانیه اینگونه فرموده اند:

شقی و دور از سعادت کسی است که در ماه عظیم از آمرزش الهی محروم ماند.^{۴۰}

● شهر الانابه

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) در توصیف ماه مبارک رمضان فرموده اند: (هو شهر الانابه) ماه رمضان ماه انابه است.^{۴۱}

راغب اصفهانی در توضیح این کلمه می نویسد (التوب رجوع الشی مره بعد اخری . . . و الانابه الی الله تعالی الرجوع الیه بالتوبه و اخلاص العمل)

نوب بازگشتن شی است مرتبه ای بعد از مرتبه دیگر، و انابه به سوی خداوند بازگشتن و رجعتی حقیقی به سوی اوست با توجه و اخلاص عمل^{۴۲}

● شهر الطهور

پیامبر اعظم حضرت محمد بن عبدالله (صلی الله علیه و آله و سلم) رمضان را شهر الطهور دانسته اند حضرت در فرازی از خطبه شعبانیه شرط موفقیت انسان در دعا و سؤال از خداوند متعال و توفیق توبه و استغفار و انابه را طهارت می دانند آنجا که می فرمایند: (فاسئلوا الله ربکم بنیات صادقه و قلوب طاهره ان یوفقکم الله لیسامیه و تلاوه کتابه . . .)^{۴۳}

طهارت انسان از ریا، تظاهر و انواع معاصی و دست یابی به اخلاص و پاکی در ماه رمضان تحقق پذیر است.

امام زین العابدین (علیه السلام) در دعای خویش هنگام رسیدن ماه رمضان، این ماه را شهر الطهور نامیده اند. راغب اصفهانی در توضیح این کلمه می نویسد طهارت بر دو قسم است، طهارت جسم و طهارت روح و کلمه طهور بر وزن فُعُول در لغت یا مصدر است همچون وضوء یا اسم است همچون فُطُور یا صفت است همچون رسول و طاهر هم بر دو قسم است یکی طاهر غیر مطهر و دیگری طاهر مطهر و رمضان طاهر مطهر است.^{۴۴}

امیرالمؤمنین علی (علیه السلام) در هنگام رؤیت هلال ماه رمضان می - فرمود: بار خدایا خیر و خوبی این ماه و طاهر و طهور آن را از تو درخواست می کنم.^{۴۵}

امام زین العابدین (علیه السلام) فرموده اند: السلام علیک کما وفدت علینا بالبرکات و غسلت عنا دنس الخطیئات) درود بر تو ای (ماه رمضان) که با برکات و نیکی ها بر ما وارد شدی و چرکی گناهان و معاصی را از ما شستی و ما را به طهارت رساندی.^{۴۶}

رسول الله (صلی الله علیه و آله و سلم) فرموده اند: ان لربکم فی ایام دهرکم

نفحات الافتعروضو لها، التعرض لها بتطهير القلوب و تزكيتها عن الخبث و الكدوره
رمضان از نفحات ايام است اين نفحات را به چنگ آوريد و از مواهب و نسيم هاي آن
بهره مند شويد و با آن نسيمهاي معنوي به پاڪ نمودن دلها و تزكيه نفس از ناپاكي ها
و كدورت گناهان پردازيد.^{۲۷}

● شهر الدعوه

پيامبر اعظم حضرت محمد بن عبدالله (صلی الله عليه وآله وسلم) كه امتش لياقت
روزه داری ماه مبارك رمضان را يافته است و بدین جهت بر امت های گذشته برتری
يافته است ماه رمضان را ماه دعوت به ضيافت الله ناميده اند.
(هُوَ شَهْرٌ دُعِيتُمْ فِيهِ إِلَى ضِيَاةِ اللَّهِ فِي رِيَاةِ اللَّهِ فِيهِ) در اين ماه (مبارك رمضان) شما به ميهماني
خدا دعوت شده ايد.^{۲۸}

ميهماني كه از كرامت الهي و از فيض هاي مستمر حضرت حق بهره مند می گردد
حضرت رسول اكرم (صلی الله عليه وآله وسلم) می - فرمايند:
«وَجَعَلْتُمْ فِيهِ مِنْ أَهْلِ كَرَامَةِ اللَّهِ، أَنْفَاسِكُمْ فِيهِ تَسْبِيحٌ وَ نُومُكُمْ فِيهِ عِبَادَةٌ وَ عَمَلُكُمْ فِيهِ
مَقْبُولٌ وَ دُعَاءُكُمْ فِيهِ مُسْتَجَابٌ»^{۲۹}

● شهر البركه:

پيامبر گرامي اسلام در توصيف ماه مبارك رمضان فرموده اند:
(شهر رمضان شهر الله عزّ وّ جَلّ . . . و هو شهر البركه) ماه رمضا ماه خدا و ماه
بركت است.^{۳۰}

البركه ثبوت الخير الالهی فی الشی و المبارک مافیہ ذلک الخير برکت ثبوت خیر و
خوبی الهی در شیء است و مبارک آن چیزی است که در او خیر است.

ماه رمضان منشأ و مبدأ و مرکز و محور خیر و برکت است و در روایات متعددی
ماه مبارك ناميده شده است از جمله رسول الله (ص) فرموده اند: (أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ
أَظْلَكُمْ شَهْرٌ عَظِيمٌ، شَهْرٌ مُبَارَكٌ)^{۳۱} سلمان فارسی (ره) می گوید: پيامبر گرامي در
آخرين روزه ماه شعبان فرمودند:

ای مردم ماه رمضان ماه مبارك و با برکت شما را فراگرفت.^{۳۲}

- ۱- سورہ بقرہ آیہ ۱۸۵
- ۲ و ۳- کنز العمال - ۲۳۶۸۸ - ۲۳۷۴۳
- ۴- میزان الحکمہ جلد ۵ ص ۲۱۳۰ - ۱۵۴۷
- ۵-
- ۶ و ۷- امالی الصدوق ۴/۸۴ و ۱/۴۴ و ۲/۵۶
- ۸- سورہ بقرہ آیہ ۴۵
- ۹- بحار الانوار جلد ۹۶ ص ۲۴۶
- ۱۰- بحار الانوار جلد ۹۶ ص ۴۴۸
- ۱۱- امالی الصدوق ۴/۸۴
- ۱۲- صحیفہ السجادیہ ۱۶۵ الدعاء ۴۴
- ۱۳- امالی الصدوق ۴/۸۴
- ۱۴- بحار الانوار جلد ۹۶ ص ۳۷۵
- ۱۵- ثواب الأعمال شیخ صدوق ص ۱۲
- ۱۶- بحار الانوار جلد ۹۶ ص ۳۴۸
- ۱۷- سورہ بقرہ آیہ ۱۸۳ گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
- ۱۸- بحار الانوار جلد ۹۶ ص ۳۷۰
- ۱۹- صحیفہ السجادیہ ص ۱۶۰
- ۲۰- خطبہ شعبانیہ (مفاتیح الجنان ماہ شعبان)
- ۲۱- امالی الصدوق ۱/۴۴
- ۲۲- الصحیفہ السجادیہ - ادعیہ ماہ رمضان
- ۲۳- همان
- ۲۴- بحار الانوار جلد ۹۶ ص ۳۴۰ بہ بعد
- ۲۵- همان
- ۲۶- صحیفہ السجادیہ - ادعیہ ماہ رمضان

٢٧- ثواب الاعمال شيخ صدوق ص ١٢

٢٨- همان .

٢٩- المراقبات ص ١٠٢

٣٠- وسائل الشيعه ج ٦ ص ١٧٦

٣١- امالي الصدوق ١/٤٤

٣٢- صحيفه السجديه - ادعيه ماه مبارك رمضان

٣٣- بحار الانوار جلد ٩٦ ص ٢٤٨ / ١٤

٣٤- همان

٣٥- همان

٣٦- الصحيفه السجديه - ادعيه ماه مبارك رمضان

٣٧- بحار الانوار جلد ٩٦ ص ٢٤٨ ص ١٤

٣٨- امالي الصدوق ٤/٨٤

٣٩- صحيفه السجديه - ادعيه وداع يا ماه رمضان

٤٠- عيون اخبار الرضا (ع) ١/٢٩٥/٥٢

٤١- بحار الانوار جلد ٩٦ ص ٢٤٠

٤٢- مفردات راغب - كلمه نوب و انايه

٤٣- بحار الانوار ج ٧٤ باب ٢ ص ٦٤

٤٤- مفردات راغب علمه ظهور

٤٥- فضائل الا شهر الثلاثه ص ١٣٠

٤٦- صحيفه سجديه - ادعيه ماه مبارك رمضان

٤٧- المحجه البيضاء ج ٥ ص ١٥

٤٨- بحار الانوار جلد ٩٦ ص ٢٤٨ / ١٤

٤٩- همان

٥٠- همان

٥١- فضائل الا شهر الثلاثه ص ١٣١

٥٢- بحار الانوار جلد ٩٦ ص ٢٤٨ / ١٥